Министерство на финансите

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

# ПРОТОКОЛ

**за проведените консултации на основание чл. 77 от Закона за публичните финанси**

**между Министерството на финансите и Националното сдружение на общините в Република България**

**по проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. в частта за общините**

**Двете страни,**

**като отчитат необходимостта от продължаване на целенасочените действия за минимизиране на икономическите последици от инфлацията и кризата с цените на енергоносителите,**

- **приемат че:**

- продължаващата нестабилност в международната и национална среда оказват силен натиск върху публичните финанси на всички нива – местно и национално;
- данъкоплатците, освен че изискват добро съотношение между качество и цена, очакват от публичния сектор да работи прозрачно, при ясни правила и отговорности;
- гарантирането на непрекъсваемостта на финансирането на най-важните публични услуги - детски ясли и детски градини, училища, социални услуги, културни институти; осигуряването на чистотата на населените места; осветлението и сигурността; поддръжката и ремонта на уличната и пътна мрежа и публичната инфраструктура е приоритетна задача на държавата и общините.

- **оценяват необходимостта от:**

- модернизиране на нормативната уредба и традиционните дейности на общините с цел преодоляване на последиците от кризите, възникнали в

периода 2020-2023 г. и на предизвикателствата пред общинските системи във връзка със Зеления преход с подкрепата на държавата;

- ясно определени и ресурсно осигурени разходни отговорности на местната власт в България с подходящи самостоятелни и подлежащи на развитие приходоизточници и/или с адекватна финансова компенсация от държавата при спазване на Европейската харта за местно самоуправление, действащото законодателството и Закона за нормативните актове;

➢ **и обединяват усилията си за:**

- изпълнение на препоръките на Съвета на Европа и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за реализиране на финансовата децентрализация на общините чрез обвързване на местните данъчни приходи с местното икономическо развитие;
- осъвременяване разпоредбите на Закона за местните данъци и такси;
- намаляване негативните последици върху местните бюджети в резултат на нарастването на цените на електроенергията, горивата и на очакваните равнища на инфлация за 2023 г.;
- продължаване на финансирането от държавния бюджет на дейности и услуги с висок обществен ефект, вкл. осигуряване достъпа до храни и стоки от първа необходимост, до обществен транспорт, до здравни и други публични услуги на населението в труднодостъпни, отдалечени и/или рискови райони;
- увеличаване правомощията на общините при управлението на делегираните от държавата дейности, при ясни изисквания за резултатност и в сътрудничество с ресорните министерства при реализирането и финансовото осигуряване на приоритетите на секторните държавни политики на местно ниво;
- осигуряване на подходящи нормативни и финансови условия при управлението на европейските средства и при реализирането на предвидените на национално ниво реформи, включително и ресурса по новите инструменти на ЕС.

## I. Постигнати договорености при преговорите

**НСОРБ оценява положително подобрената рамка на бюджетните взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет за 2023 година** с цел продължаване финансирането на действащите политики и осигуряване на оптимално функциониране на всички системи през цялата година.

НСОРБ приема осигурените по-високи ръстове на размерите на субсидиите за общинските бюджети с цел осигуряване на ефектите от действащите държавни политики в целогодишен план.

Приемаме предложената от Министерство на финансите обща рамка на Бюджет'2023 в частта му за общините, съгласно която основните бюджетни взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет за 2023 г. са в общ размер 6 966,3 млн. лв., от които:

- обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 6 087,8 млн. лв.;
- обща изравнителна субсидия – 404,0 млн. лв.;
- трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – 48,2 млн. лв.;
- целева субсидия за капиталови разходи – 426,3 млн. лв., в която са разчетени и предоставеното с актуализацията на ЗДБРБ за 2022 г. допълнителното увеличение в размер на 100,0 млн. лв.

Оценяваме положително осигуряването на допълнителни средства в размер на 50,0 млн. лв. за достигане на минималната работна заплата за 2023 г. в местните дейности, които са разпределени между всички 265 общини.

Подкрепяме и предложените от Министерство на финансите решения, включително и чрез резервиране на необходимите средства в централния бюджет за:

- предоставяне на допълнителни средства за възнаграждения по бюджетите на общините, изпълняващи мерки и проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост за сметка на централния бюджет за 2023 г. въз основа на акт на Министерския съвет;
- изплащане на обезщетения за неизползван отпуск на основание чл. 224 от Кодекса на труда на кметове и кметски наместници за сметка на централния бюджет за 2023 г. по ред и условия, определени от Министерския съвет;
- осигуряване на субсидии и компенсации в транспорта с цел осигуряване достъп на гражданите до обществен транспорт за цялата територия на страната, вкл. и в малките населени места.

## II. Неотразени предложения на НСОРБ по Бюджет`2023

На основание чл. 77, ал. 1 от Закона за публичните финанси и в сроковете по бюджетната процедура, Националното сдружение на общините в Република България своевременно обосноваваше предложенията на общините за общия размер на основните бюджетни взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет за 2023 г. и ги представяше в Министерство на финансите.

Предложените със Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2023 г. ръстове на основните бюджетни взаимоотношения покриват почти 61 % от предложенията на НСОРБ.

На основание гореизложеното, **предлагаме да се търсят варианти за допълнително увеличение**, вкл. и чрез предвиждане на целеви ресурс в държавния бюджет (*по аналогия на разпоредбите на чл. 1, ал. 5 от ЗДБРБ за 2021 г. и ЗДБРБ за 2022 г.*) за:

1. **Допълнително увеличение на общата изравнителна субсидия за 2023 г.** с още 125 млн. лв. По-голямата част от сумата на увеличението (поне 75 млн. лв.) да бъде разпределена за 265 общини по допълнителен компонент във формулата (А6) без ограничение в достъпа. Разпределението по общини да бъде на база „дял на разходните потребности за компенсиране ръста на разходите за издръжка в местните дейности“.

*Мотиви*: Допълнителният ръст на общата изравнителна субсидия по предложения от НСОРБ нов компонент или нов целеви трансфер (в размер на 75 млн. лв.) е необходим за намаляване негативното влияние на повишените цени на енергоносителите и ръста на инфлацията, които създават предпоставки за възникване на структурни дефицити и диспропорции по бюджета. За разлика от компенсациите за цените на енергията, подобни не бяха предоставени за ръста на цените на природния газ, който се ползва като основен източник за отопление в 1/3 от общините. Съгласно отчетните данни за 2022 г., спрямо 2020 г., разходите за издръжка на всички общини нараснаха значително. За същия период, само разходите за материали, горива и енергия на общините, генерирани в местните дейности също нарастват с бързи темпове, спрямо отчета за 2020 г., въпреки че през 2021 и 2022 г. от държавата бяха прилагани компенсационни мерки за намаляване цените на електроенергията на небитовите потребители. Като алтернатива на това предложение се надяваме, че Министерският съвет ще приеме специален финансов инструмент за подкрепа на целия публичен сектор, чрез който да се покрие недостига на средства на бюджетните организации, формиран в резултат от значителното повишение на разходите за отопление, осветление и горива.

Останалите 50 млн. лв. да бъдат разпределени по сега съществуващите компоненти на формулата, вкл. и чрез редуциране на ограничението за достъп до механизма или под формата на допълнителен целеви трансфер за всички 265 общини. Анализирайки изпълнението на местните приходи за 2022 г., както и на постъпленията за първо тримесечие на 2023 г. се вижда, че местните данъци и такси не само, че не нарастват с ръста на инфлацията, но и задържат изпълнението си почти на нивото на предходната година, тъй като поради своя характер не се влияят от инфлацията. Обратно, при такава висока инфлация и обедняване на населението, събираемостта намалява. В същото време, това увеличение на разходите за издръжка на всички дейности, в това число и на местните такива ще доведе до невъзможност да се финансират адекватно предоставяните от общините услуги и до оптимално функциониране на цели бюджетни системи.

2. **Допълнително увеличение на целевата субсидия за капиталови разходи за 2023 г.** с минимум 90 млн. лв.

*Мотиви*: Предложението цели обезпечаване на всички непредвидени дейности в последната възможна година за разплащане и приключване на европроектите от програмен период 2014-2020 г., както и осигуряване на достатъчно средства за стартиране на всички нови програми и проекти от програмен период 2021-2027 и тези по ПВУ. В условията на политически катаклизми на национално ниво, осигуряването на стабилни и нарастващи инвестиционни ресурси за общините ще гарантира поддържането на инвестиционна активност на цялата територия на страната. Считаме, че с част от предложеното увеличение биха се компенсирали и мерките за изпълнение на Методиката за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация (ПМС № 290/2022 г.), при прилагането на която, публичните възложители, вкл. и общините могат да осигурят допълнително финансиране за индексация на договорите за строителство.

3. **Увеличение на трансфера за зимно поддържане и снегопочистване** на общинските пътища с минимум 15 млн. лв.

*Мотиви*: Предложеното увеличение да се използва за компенсиране на нарасналите в пъти разходи по предоставяне на съответните услуги в резултат ръста на инфлацията и цените на горивата. Следва да бъде отчетено и, че за втора поредна година този трансфер остава непроменен.

4. **Допълнително увеличение на средствата от обща субсидия за делегираните от държавата дейности** с минимум 172,9 млн. лв., както следва по бюджетни функции:

   - **Социални услуги – с 50 млн. лв.,**

- **Култура –** **с 16,2 млн. лв.,**
- **Общинска администрация –** **с 91,7 млн. лв.**
- **Отбрана и сигурност -** **с 15 млн. лв.** под формата на нов стандарт за пътна безопасност.

*Мотиви*: С тези допълнителни средства ще бъде осигурен ресурс за продължаване и на останалите реформи в сферата на социалните услуги и културата. Ще бъде гарантирано и изпълнението на влезли в сила нормативни актове, вкл. и на измененията в ЗАТУРБ, въз основа на които ще се увеличи броят на изборните длъжности за кметове на населени места с около 1 138 – 1 222 бр. (*с население между 100 и 350 жители*). С част от ресурса, финансово ще бъдат осигурени и новите правомощия на общините, които се предвиждат в законопроектите, предвидени за приемане съгласно реформите по НПВУ (*енергийни офиси, подкрепящи процесите на саниране, на администриране на процедурите за фотоволтаични системи за еднофамилните къщи и др. подобни*)

5. **Осигуряване финансирането и реализирането на държавната политика на местно ниво по следните приоритетни направления:**

- Реализиране на националните политики в областта на **обществения превоз на пътници и транспорта**, вкл. чрез осигуряване на адекватна нормативна и финансова рамка за изплащане на субсидии и компенсации и за изпълнение на приоритетните инвестиционни проекти, част от държавната политика в област „Транспорт“ (напр. метрополитена и съпътстващата инфраструктура и др.).
- Увеличение на финансирането от държавния бюджет на **дейности и услуги с висок обществен ефект**, вкл. подкрепа за достъпа до храни и стоки от първа необходимост на населението в труднодостъпни и отдалечени райони, субсидиране на общинските болници и др.
- Финансово осигуряване на **секторни държавни политики за развитие на образователната и здравна инфраструктура** (приемане на нова финансово осигурена Национална програма за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища; финансиране изграждането на високо технологични общински болници, вкл. и за лечение на детски болести);
- Осигуряване на **целеви ресурс по бюджета на МРРБ за финансиране на оставащите 50 на сто от инвестиционните проекти на общините**, финансирани по споразуменията от 2022 г.).
- **Актуализиране на данъчните оценки**.

## III. Конкретни предложения на НСОРБ за включване в текстовете на Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2023 г.

**1. В чл. 55, ал. 1 след думите „по механизъм“ се добавя „и в срокове“.**

***Мотиви***: Предложението цели своевременно определяне с постановлението за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2023 г. не само на механизма, но и на сроковете, в които общините да внесат съответните предложения за трансформиране на целевата субсидия за капиталови разходи в трансфер за други целеви разходи за извършване на неотложни текущи ремонти на общински пътища, на улична мрежа и на сгради, публична общинска собственост.

**2. В чл. 82 се създава нова ал.3 със следното съдържание:**

„(3) Размерът на наложени финансови корекции на общини - бенефициенти по програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство, се намалява с 80 на сто еднократно, чрез сключване на тристранно споразумение между управляващия орган на оперативната програма или Държавен фонд „Земеделие“, министъра на финансите и кмета на съответната община, по ред и условия определени с акт на Министерския съвет.“

***Мотиви***: Предложението е в съответствие с предвидените разпоредби на чл. 80, ал. 1 от Законопроекта и цели запазване и подобряване на норми, предвидени с предходни закони, на базата на които да бъде осигурена подкрепа в най-напредналата фаза на изпълнение на европейските проекти. В последната година за приключване и разплащане на проектите от програмен период 2014-2020, общините са ключов бенефициент, реализиращ съществен дял от европроектите. По много от тях, а и по вече изпълнените проекти, поради възприетия модел на контрол, различните управляващи органи налагат финансови корекции. През предходни периоди, на базата на сходна разпоредба в ЗДБРБ беше възможно предприемането на действия от управляващите органи по еднократното намаляване на до 80 на сто от наложените корекции въз основа на тристранно споразумение. Липсата на подобен инструмент за подкрепа ще доведе до блокиране изпълнението и разплащанията по европроектите на общините, с оглед задължителното приключване на множество мащабни инвестиции до края на 2023 г.

**3. В чл. 87,думите „ за неизползван отпуск на основание чл. 224 от“ да се заменят с „дължими по“.**

***Мотиви***: Предложената редакция цели по-пълно обхващане на дължимите обезщетения на лицата на изборна длъжност съгласно Кодекса на труда, като се даде възможност, в съответния акт на Министерския съвет ясно и конкретно да се определят условия и реда за това.

4. **В чл. 89 да отпаднат думите „ като при остатък той се възстановява в държавния бюджет в срок не по-късно от 20 декември 2023 г.“.**

***Мотиви***: Предложената редакция относно заложения срок – 20 декември 2023 г. ограничава правомощията на общинските съвети да се разпореждат свободно и оперативно с общата субсидия за делегираните от държавата дейности в противоречие на член 4, параграф 5 на ЕХМС. Наличието на подобни остатъци е обусловено от факта, че в двегодишния период на пандемия по обективни причини редица от делегираните от държавата услуги работеха при ограничителни условия и че за други такива услуги - с част от свободните средства ще бъдат реализирани допустимите по Закон капиталови разходи. Имайки предвид технологичното време за възлагане на съответните поръчки и за реализирането на етапите на строителство е невъзможно преходните остатъци от предходни години да бъдат реално и ефективно разходвани до края на настоящата година. Необходимо е и допълнително прецизиране на текста по отношение на бюджетните функции, за които се прилага изключението, с оглед разпоредбите и на чл. 44, ал. 3 от ЗСУ.

5. **В чл. 93, ал. 5, текстът „18 на сто“ да стане „25 на сто“.**

***Мотиви***: Предложението е свързано с необходимостта от увеличение на лимита за общините (приложимо основно за регион Северна България) във връзка с реализираните на интегрираните териториални инвестиции и новите финансови инструменти.

6. **В чл. 94:**

5.1. след думите „по чл. 94, ал. 3, т. 2“ да се добави следния текст „и по чл. 130а, ал. 1, т. 3“.

5.2. да се добави нова т. 3 със следното съдържание:

„3. за сметка на средства по проекти, финансирани от ЕС и от други донори.“

***Мотиви:*** Предложението цели осигуряване на възможност за интегрирано прилагане изискванията на европейските програми за наличие на поети ангажименти по ЗОП и тези относно фискалните правила и ограничения по ЗПФ. Съгласно новите изисквания по програмите, финансирани с европейски средства, наличието на обявена процедура по реда на чл. 114 от ЗОП е условие за кандидатстване и допустимост за финансиране. Осигурява се и еднозначно прилагане на фискалните ограничения и правила в случаите, когато със ЗДБРБ за съответната година е въведено изключение при определянето на размера на

съответните показатели по чл. 94, ал. 3 от ЗПФ, то същото да може да бъде приложено и спрямо огледалните изисквания, установени с чл. 130а от ЗПФ.

7. **Предлагаме чл. 96, ал. 1 да добие следната редакция:**

„Чл. 96. (1) За унифициране на счетоводните процеси, по предложение на кмета на общината може да бъде въведена Интегрирана финансово-информационна система за общините съгласно одобрен от министъра на финансите план за нейното внедряване. Кметовете на общини, включени в плана за 2023 г., оказват съдействие на изпълнителя на проекта за въвеждането на системата.“

***Мотиви***: Съгласно изискванията на Закона за публичните финанси и Закона за счетоводството и указанията на Министерство на финансите, всяка една община има единна счетоводна система, която се използва и е интегрирана във всички разпоредители от по-ниска степен. С тези системи общините консолидират своите отчети, които подлежат на заверка от Сметна палата и се представят в Министерство на финансите. На много места финансово – счетоводните системи на общините осигуряват обмен на данни и информация с други информационни системи, използвани на местно ниво – деловодни системи, системи за управление на човешките ресурси и т.н. Задължителното преминаване към нов софтуер във всички случаи е свързано с технологично време за мигриране на данните, за обучения на счетоводните екипи, за изчистване на грешки и др. В тази връзка и поради липсата на нормативно основание за единно прилагане на национално ниво на цитираната интегрирана финансово-информационна система, предлагаме създаване на възможност за заявяване от страна на общините, които имат потребност и готовност за нейното внедряване.

8. **Разпоредбата на чл. 98 да отпадне или да се измени, като в ал. 1 думите „размерът към края на 2022 г.“ се заменят с „размерът към края на 2023 г.“, а срокът по ал. 2 да стане „10 март 2024 г.“.**

***Мотиви***: Практически, предложената разпоредба въвежда обвързване на отделни разчети – по бюджета и по евросметките и противоречи на чл. 141 от ЗПФ. Имайки предвид, че ЗДБРБ за 2023 г. ще бъде приет в най-добрия случай през м. май, а общинските бюджети ще бъдат приети през м. юни, считаме за незаконосъобразно въвеждането със задна дата на подобно условие за класифициране на съответните общини в групата на общини с финансови затруднение, съответно за обвързването на сметките за средства от Европейския съюз с общинските бюджети.

9. **Предлагаме да се създаде нова разпоредба със следното съдържание:**

„Чл. … (1) За компенсиране на финансов недостиг по договори за възлагане на обществени поръчки в резултат на ръста на инфлацията през 2021 г., 2022 г. и 2023 г., бенефициентите – бюджетни организации по програми, съфинансирани

от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство, могат да кандидатстват за еднократно увеличение на съфинансирането от страна на бенефициента пред съответния управляващ орган. Съфинансирането се осигурява от централния бюджет чрез сключване на тристранно споразумение между управляващия орган на оперативната програма, министъра на финансите и съответния бенефициент-бюджетна организация, като не може да надвишава 40 на сто от размера на договора за безвъзмездна финансова помощ.

(2) Министърът на финансите определя реда и условията за кандидатстване по ал. 1.

(3) За уреждане на взаимоотношенията по ал. 1, министърът на финансите, по предложение на органите, отговорни за финансовото управление на средствата от Европейския съюз, може да извършва промени на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет, сметките за средства от Европейския съюз и бюджетите на бенефициентите - бюджетни организации.“

***Мотиви***: Подобна специална разпоредба, уреждаща създаването на инструмент за покриване на финансовия недостиг, спрямо референтните стойности за реализиране на европроекти при условията на подписани тристранни споразумения между управляващия орган на оперативната програма, министъра на финансите и кмета на съответната община и при спазване изискванията на ЗОП, ще гарантира нормалното приключване на договорите и европроектите на всички публични изпълнители.

**10. Предлагаме да се създаде нова разпоредба със следното съдържание:**

„Чл. … Компенсирането на финансов недостиг по договори за възлагане на обществени поръчки в резултат на ръста на инфлацията през 2021 г., 2022 г. и 2023 г. на бюджетни организации, финансирани от държавния бюджет и от общинските бюджети се осигурява за сметка на централния бюджет, при условия и по ред определени с акт на Министерския съвет.

***Мотиви***: Предложението е сходно на това по т. 7, но касае инвестиционните проекти, финансирани от бюджета – държавния и общинския, които по обективни причини не могат да бъдат компенсирани.

**11. Предлагаме да се създадат нови параграфи със следното съдържание:**

9.1.„§ …В Закона за държавния служител, в чл. 24, ал. 4 се създава т. 3, със следното съдържание:

„3. национални програми и предложени за изпълнение инвестиции по Механизма за възстановяване и устойчивост.“

9.2. В Кодекса на труда, в чл. 107а, ал. 9 се създава нова точка 3, със следното съдържание:

„3. национални програми предложени за изпълнение инвестиции по Механизма за възстановяване и устойчивост.“

***Мотиви:*** Предложението цели осигуряване на правна възможност за възлагане и заплащане на труда на текущо заетите служители по изпълнението на проекти, финансирани от национални програми или предложени за изпълнение инвестиции по Механизма за възстановяване и устойчивост.

## IV. Позиция на Министерството на финансите

Министерството на финансите с предвидените с проекта на ЗДБРБ за 2023 г. финансови параметри по бюджетите на общините продължава усилията, насочени към укрепване на техните възможности за устойчиво и балансирано развитие.

Размерите на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините са определени в съответствие с основните макроикономически допускания на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023 - 2025 г. и възможностите на държавния бюджет, както за осигуряване на делегираните от държавата дейности, така и на трансферите за местните дейности през 2023 г.

В прогнозата за 2023 г. **разходите на общините** се предвижда да бъдат в размер **на 9 759,7 млн. лв.**, които като относителен дял достигат 5,3% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 12,9%.

**Разходите за делегираните от държавата дейности** са в размер на **6 230,7 млн. лв.** и представляват 63,8% от общите разходи на общините за следващата година.

**Разходите за местни дейности** в прогнозата за 2023 г. са в размер на 3 529,0 млн. лв. и представляват 36,2% от общите разходи на общините.

**Капиталовите разходи за 2023 г**. са в размер на 1 202,3 млн. лв. (в т.ч. 291,3 млн. лв. от целева субсидия), като спрямо ЗДБРБ за 2022 г. е налице увеличение с 67,2 млн. лв. Отчетени са тенденциите в извършените разходи по функции и параграфи през предходните няколко години, както и очакваните разходи за сметка на преходните остатъци от допълнително предоставените средства от държавния бюджет.

В проекта на ЗДБРБ за 2023 г. са включени размерите на **основните бюджетни взаимоотношения** между общините и централния бюджет в общ размер 6 966,3 млн. лв., от които обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 6 087,8 млн. лв.; обща изравнителна субсидия – 404,0 млн. лв.; трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – 48,2 млн. лв.; целева субсидия за капиталови разходи – 426,3 млн. лв.

**Общата субсидия за държавни дейности** за 2023 г. е в размер на 6 087,8 млн. лв., като е увеличена със 1 198,5 млн. лв., от които 379,1 млн. лв. са разчетени допълнително във връзка с приетите промени със ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г., 392,4 млн. лв. за увеличение на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната и 72,0 млн. лв. за увеличение с 15 на сто на възнагражденията в общинската администрация.

**Разпределението й по бюджетни сфери е както следва:**

**Общи държавни служби**

В проектобюджета за 2023 г. за делегираната от държавата дейност „Общинска администрация“ са предвидени текущи разходи в размер на 574,8 млн. лв. Спрямо

Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. увеличението на текущите разходи е в размер на 140,5 млн. лв. Разчетени са средства за осигуряване в годишен размер на допълнителното увеличение от 1 юли 2022 г. на трудовите възнаграждения на служителите в общинската администрация, прието с актуализацията на ЗДБРБ за 2022 г. Предвидени са също и средства за увеличение с 15 на сто на разходите за персонал за тази дейност.

**Отбрана и сигурност**

В проектобюджета за 2023 г. в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации по бюджетите на общините са предвидени средства за текущи разходи в размер на 64,3 млн. лв. Текущите разходи имат увеличение с 6,4 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г. във връзка с разчетени средства за увеличение на минималната работна заплата и съответните осигурителни вноски от работодател.

Средствата за финансиране на доброволните формирования са предвидени на база вписаните в Регистъра на доброволните формирования за защита при бедствия към МВР (ГДПБЗН) доброволци към 31.08.2022 г., които имат увеличение с 49 броя. Средствата за екипировка на доброволците са увеличени спрямо ЗДБРБ за 2022 г. във връзка обновяване на защитното облекло на 151 броя доброволци, на което петгодишния срок за ползване изтича през 2023 година.

**Образование**

В проектобюджета за 2023 г. за делегираните от държавата дейности в образованието по бюджетите на общините са предвидени текущи разходи в размер на 4 281,2 млн. лв.

Текущите разходи са увеличени спрямо ЗДБРБ за 2022 г. с 830,6 млн. лв., от които 128,4 млн. лв. за доосигуряване в годишен размер на ефектите от провежданите през 2022 г. политики, в т.ч. въвеждане на безплатни детски градини и поемането на издръжката им като държавна отговорност. Разчетени са допълнително 251,8 млн. лв. във връзка с приетите промени със Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. (ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г.)(ДВ, бр. 52 от 2022 г.) за увеличаване на възнагражденията и за компенсиране на повишените разходи за издръжка и храна на образователните институции в системата на предучилищното и училищното образование. Предвидени са 392,4 млн. лв. за увеличение на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование до ниво от 125 на сто от средната работна заплата за страната за предходната година и свързания с това ръст на осигурителните вноски за сметка на работодателя.

За държавните институции в системата на предучилищното и училищното образование са предвидени 14,4 млн. лв. за доосигуряване в годишен размер на ефектите от провежданите през 2022 г. политики, 33,8 млн. лв. във връзка с приетите промени със ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 52 от 2022 г.) за увеличаване на възнагражденията и за компенсиране на повишените разходи за издръжка и храна, както и 72,6 млн. лв. за увеличение на доходите на педагогическите специалисти до

ниво от 125 на сто от средната работна заплата за страната за предходната година и свързания с това ръст на осигурителните вноски за сметка на работодателя.

Разчетени са и средства за увеличението на размера на минималната месечна работна заплата за страната от 1 януари 2023 г. – от 710 лв. на 780 лв. и съответните осигурителни вноски от работодател.

С тези средства се осигурява финансирането на делегираните от държавата дейности по предучилищно и училищно образование, центрове за подкрепа за личностно развитие, дейности за ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности и други дейности по образованието.

**Здравеопазване**

В проектобюджета за 2023 г. за делегираните от държавата дейности по здравеопазване са предвидени средства за текущи разходи в размер на 326,4 млн. лв. или имат увеличение със 79,6 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г.

Разчетени са средства за осигуряване в годишен размер на ефектите от провежданите през 2022 г. политики, в т. ч. 51,7 млн. лв. във връзка с допълнителното увеличение от 1 май 2022 г. на възнагражденията на медицинския персонал в здравните кабинети в държавните и общинските детски градини и училища, в детските ясли и яслените групи към детски градини и 4,4 млн. лв. във връзка въвеждането от 1 април 2022 г. на безплатни детски ясли и поемането на издръжката им като държавна отговорност. Разчетени са средства за увеличението на размера на минималната работна заплата от 1 януари 2023 г. от 710 лв. на 780 лв. и съответните осигурителни вноски от работодател.

Осигурени са също средства за увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал в детските ясли във връзка с продължаване на политиката за увеличение на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование за достигане до ниво от 125 на сто от средната работна заплата за страната за преходната година и свързания с това ръст на осигурителните вноски за сметка на работодателя.

За 2023 г. е разчетено увеличение на децата в яслена група към детска градина, в детски ясли и кухни и на броя на здравните медиатори.

С предвидените средства в проектобюджета за 2023 г. се осигурява финансирането на медицинското обслужване в здравните кабинети в държавните и общински училища и детски градини, на яслените групи към детските градини, детските ясли и кухни, здравните медиатори, общинските съвети по наркотичните вещества и превантивните информационни центрове към тях, и на дейностите, предвидени в Националната стратегия за борба с наркотиците (2020-2024 г.), приета с Решение № 528 на Министерския съвет от 2020 г..

**Социално осигуряване, подпомагане и грижи**

За делегираните от държавата дейности в сферата на социалните услуги са предвидени текущи разходи в размер на 644,8 млн. лв., които имат увеличение със 111,1 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г.

Увеличението е във връзка с предвидени средства за доосигуряване в годишен

размер ефектите от провежданите през 2022 г. политики и от промяна в натуралните показатели във връзка с увеличаване капацитета на съществуващи социални услуги и от разкриване на нови такива. Разчетени са средства за увеличението на минималната месечна работна заплата за страната от 1 януари 2023 г. от 710 лв. на 780 лв. при съобразяване с разпоредбите на Наредбата за стандартите за заплащане на труда на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет, приета с Постановление № 343 на Министерския съвет от 2020 г.

Стандартите за финансиране на социалните услуги са завишени с 10 на сто спрямо приетите от 1 април 2022 г. стандарти. Размерът на месечната помощ на ученик, настанен в социална услуга за 2023 г. нараства от 47 лв. на 52 лв., за което са осигурени допълнително 0,4 млн. лв.

С предвидените средства за 2023 г. се осигурява финансирането на специализираните институции за предоставяне на социални услуги, социалните услуги предоставяни в общността и на асистентската подкрепа.

**Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело**

В проектобюджета за 2023 г. за делегираните от държавата дейности по култура, финансирани чрез бюджета на Министерството на културата са разчетени средства за текущи разходи в размер на 20,4 млн. лв. или с 3,8 млн. лв. повече от 2022 г. Предвидени са средства за осигуряване в годишен размер на допълнителното увеличение от 1 април 2022 г. на стандартите за държавните музеи и художествени галерии, Център за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българска национална филмотека, както и средства за увеличението на минималната работна заплата от 1 януари 2023 г.

В проектобюджета за 2023 г. за делегираните от държавата дейности по култура, финансирани чрез общинските бюджети, са разчетени средства за текущи разходи в размер на 193,5 млн. лв., които са увеличени с 29,9 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г. Разчетени са 15,0 млн. лв. за осигуряване в годишен размер на допълнителното увеличение през 2022 г. на стандартите на музеите, художествените галерии и библиотеките с регионален характер, както и допълнителни средства в размер на 11,2 млн. лв. за осигуряване ръста на минималната работна заплата.

С предвидените средства по бюджетите на общините за 2023 г. се осигурява финансирането на библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер, на Регионален център за съвременни изкуства „Топлоцентрала“ и на читалищата.

**Икономически дейности и услуги**

В проектобюджета за 2023 г. за финансиране на фериботен комплекс Белослав са предвидени средства за текущи разходи в размер на 2,8 млн. лв. Средствата са увеличени с 0,3 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г. във връзка с разчетени средства за доосигуряване в годишен размер ефектите от провежданите през 2022 г. политики и от увеличението на минималната месечна работна заплата от 1 януари 2023 г. и съответните осигурителни вноски от работодател.

**Трансферите за местни дейности са в общ размер 785,6 млн. лв.,** като **увеличението е с 173,0 млн. лв**. спрямо одобрените трансфери за местни дейности със ЗДБРБ за 2022 г. Разпределението по видове трансфери е както следва:

**- обща изравнителна субсидия** – 404.0 млн. лв., увеличение с 25,0 млн. лв.;

**- целеви трансфер за зимно поддържане и снегопочистване** - 48.2 млн. лв., като запазва размера си от 2022 г.

**- целева субсидия за капиталови разходи** – 426,3 млн. лв., увеличение 130,0 млн. лв.

- **трансфер за други целеви разходи** – допълнително предвидени средства в размер на 50 млн. лв. за достигане на минималната работна заплата за 2023 г. в местните дейности

## По раздел II. Неотразени предложения на НСОРБ по Бюджет`2023

***По предложението за допълнително увеличение на общата изравнителна субсидия***

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства. Размерите на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините, в това число и на общата изравнителна субсидия, са определени в съответствие с основните макроикономически допускания на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023 - 2025 г. и с възможностите на държавния бюджет. В проектобюджета за 2023 г. е предвиден ръст на изравнителната субсидия от 25,0 млн. лв. спрямо 2022 г.

Съгласно отчетите за касово изпълнение на бюджетите на общините за периода 2020-2022 г. отчетените приходи по общинските бюджети за 2022 г. са в размер на 3 145,5 млн. лв., а разходите за издръжка в местни дейности са в размер на 1 737,4 млн. лв. или увеличението на приходите на общините за периода 2020-2022 г. е в размер на 763,4 млн. лв. или ръст от 32 % спрямо 2020 г., докато разходите за издръжка в местните дейности са нараснали с 363,8 млн. лв. или ръст от 26,5 % спрямо 2020 г. Видно от отчетните данни за изпълнение на бюджетите на общините за периода 2020-2022 г. увеличението на общинските приходи изпреварва с доста по-големи темпове увеличението на разходите за издръжка в местните дейности и общините разполагат с достатъчно собствените ресурси да покриват разходите си за издръжка в местните дейности. Отделно от това следва да се отбележи, че общините завършват с излишък в местни дейности във всяка една от годините 2020-2022, като за 2022 г. той е най-голям – 641,7 млн. лв., както и се наблюдават големи размери на преходни остатъци в местни дейности, като от 2022 г. те са близо 1,5 млрд. лв.

В този смисъл изложените от НСОРБ аргументи за недостиг на средства в резултат на инфлацията и искането на допълнителни средства в значителни размери под формата на изравнителна субсидия за 2023 г. са необосновани.

Предложението за промяна в условието за достъп и предоставяне на изравнителна субсидия на всички общини, вкл. на тези със силен фискален потенциал е неприемливо, тъй като противоречи на самата същност на субсидията, която следва да служи за изравняване на фискалните различия между общините, като подпомага тези с по-слаби финансови възможности и не следва да води до задълбочаване на дисбалансите чрез предоставяне на допълнителни средства на общини със силен фискален капацитет.

***По предложението за допълнително увеличение на целевата субсидия за капиталови разходи***

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства. Размерите на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините, в това число и на целевата субсидия за капиталови разходи, са определени в съответствие с основните макроикономически допускания на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023 - 2025 г. и с възможностите на държавния бюджет.

Целевата субсидия за капиталови разходи в проектобюджета за 2023 г. е в размер на 426,3 млн. лв., в това число 283,3 млн. лв. за местните дейности и 143,0 млн. лв. за делегираните от държавата дейности. Увеличението спрямо одобрената субсидия със ЗДБРБ за 2022 г. е със 130,0 млн. лв.

***По предложението за увеличение на трансфера за зимно поддържане и снегопочистване***

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства.

Неусвоените средства от трансфери за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища към 31.12.2022 г. е в размер на 30.2 млн. лв., в т.ч. 22.4 млн. лв. от трансфера за 2022 г. и 7.8 млн. лв. от трансфери от предходни години

***По предложението за допълнително увеличението на общата субсидия за делегираните от държавата дейности***

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на

приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства. Общата субсидия за делегираните от държавата дейности е в съответствие с основните макроикономически допускания в АСБП за периода 2023-2025 г. и е съобразена с възможностите на държавния бюджет за 2023 г.

Средствата за финансиране на делегираните от държавата дейности в сферата на социалните услуги са завишени със 111,1 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г., като са съобразени с разпоредбите на Наредбата за стандартите за заплащане на труда на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет, приета с Постановление № 343 на Министерския съвет от 2020 г. За общинската администрация средствата са завишени със 140,5 млн. лв. и за делегираните от държавата дейности в сферата на културата - с 29,9 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2022 г.

По отношение на допълнителните 15 млн. лв. за Отбрана и сигурност в централния бюджет са предвидени 6,0 млн. лв. за обезпечаване на вменени отговорности на общините по управление безопасността на движението по пътищата.

**По раздел III. Конкретни предложения на НСОРБ за включване в текстовете на Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2023 г.**

**Мотивите за не приемане на предложенията по този раздел са следните:**

**По т. 1. – В чл. 55, ал. 1 след думите „по механизъм“ се добавя „и в срокове“**
Предложението е прието.

**По т. 2 – предложение за допълнение на чл. 82 с нова ал. 3**
Предложението е прието, като е предложена следната редакция на текста:
„(3) Размерът на неразплатените задължения на общини – бенефициенти по програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство за програмен период 2014-2020 г., за наложени финансови корекции се намалява с 80 на сто еднократно чрез сключване на тристранно споразумение между управляващия орган на оперативна програма, министъра на финансите и кмета на съответната община.“

**По т. 3 – предложение за промяна на чл. 87**
С предложеното изменение се разширява обхвата на обезщетенията на лицата на изборна длъжност (като например за пенсиониране), за които ще бъдат необходими допълнителни средства от централния бюджет.

Не са представени разчети за допълнително необходимите средства и източникът им на осигуряване.

**По т. 4 – предложение за промяна на чл. 89**
Предложението не може да бъде подкрепено. Съгласно отчетите на общините за касовото изпълнение на бюджетите им се наблюдава нарастване на размера на

преходните остатъци, като за 2023 г. преходните остатъци са общо в размер на 2,1 млрд. лв., в т. ч. 674 млн. лв. за държавни дейности

**По т. 5 – предложение за промяна на чл. 93, ал. 5**

Предложението е прието.

**По т. 6 – предложение за промяна на чл. 94**

Фискалните правила по чл. 94 от Закона за публичните финанси се отнасят само за бюджета на общината. В този смисъл в размера на ангажиментите по чл. 94, ал. 2, т. 3 от същия закон не се включват поетите ангажименти от общините за сметка на средства по проекти, финансирани от ЕС и от други донори.

Предложението за прилагане на изключението и по отношение на чл. 130а, ал. 1, т. 3 от ЗПФ не се приема, тъй като почти всички общини, определени през годините като общини с финансови затруднения, са такива поради сключени договори за извършвани от общината услуги по чл. 62 от Закона за местните данъци и такси и просрочени задължения по тях.

**По т. 7 – предложение за промяна на чл. 96, ал. 1**

С разпоредбата се цели прилагане на унифицирани счетоводните процеси във всички общини, аналогично на въвеждането на системата за електронен обмен на съобщения и няма да доведе до допълнителни разходи в общините, чрез разработени модули за Бюджет, Финансово счетоводство, Дълготрайни активи и Материално стопанство.

**По т. 8. – предложение за промяна или отпадане на чл. 98**

Предложението за отпадане на чл. 98 е прието.

**По т. 9 – предложение за създаване на нова разпоредба**

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства.

**По т. 10 – предложение за създаване на нова разпоредба**

Предложението не може да бъде подкрепено, като се има предвид, че предложеният бюджет е с дефицит от 6,4 %, което е извън Маастрихтските критерии и ЗПФ. При така изготвените разчети на база действащо законодателство в областта на приходите и разходите и въз основа на пролетната макроикономическа прогноза, не е налице фискално пространство за удовлетворяване на исканията за допълнителни средства.

**По т. 11 – предложение за създаване на нови параграфи за допълнение в Закона за държавния служител и в Кодекса на труда**

Дадените предложения не са предмет на закона за държавния бюджет.

Не са представени финансови разчети за размера на необходимите средства, както и източника им на осигуряване.

С разпоредбата на чл. 86 от проекта на ЗДБРБ за 2023 г. се дава възможност за предоставяне на допълнителни средства за възнаграждения по бюджетите на общините, изпълняващи мерки и проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост за сметка на централния бюджет за 2023 г.

**ЗА НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В Р БЪЛГАРИЯ**

**ДАНИЕЛ ПАНОВ**
**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА НСОРБ**
**КМЕТ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО**

**ЗА МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ**

**РОСИЦА ВЕЛКОВА-ЖЕЛЕВА**
**МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

**27 април 2022г., София**